

Лобода Ю. О. кандидат філософських наук, доцент,
провідний науковий співробітник лабораторії
соціально-гуманітарних проблем кафедри
суспільних наук Національний університет оборони України
імені Івана Черняхівського

<https://orcid.org/0000-0002-9121-6696>

Богайчук В. Ж. кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри суспільних наук Національний університет
оборони України імені Івана Черняхівського

<https://orcid.org/0000-0003-4977-5870>

АНАЛІЗ ПРАЦЬ ЗАХІДНИХ ВІЙСЬКОВИХ ТЕОРЕТИКІВ ПРО ПІДГОТОВКУ ТА ВЕДЕННЯ ШТУРМОВИХ ДІЙ У МІСТІ МАЛИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

В статті «Аналіз праць західних військових теоретиків про підготовку та ведення штурмових дій у місті малими підрозділами сухопутних військ» здійснено огляд класичних та сучасних воєнно-теоретичних джерел з проблем тактики штурмових та оборонних дій в умовах міста; продемонстровано динаміку адаптації теорії тактики військових дій в місті з огляду на досвід Другої світової війни та період другої половини ХХ – початку ХХІ століть.

Ключові слова: військові дії в місті, міське середовище, штурм, захист міста.

Вступ. Збройна агресія російської федерації проти нашої держави показала, що бойові дії з 2014 року та практична підготовка за стандартами НАТО породили у Збройних Силах України нове покоління командирів різних рівнів, здатних мислити та діяти самостійно, використовувати сучасні методи ведення бойових дій. Особливо це стосується міської війни.

Міська війна вимагає специфічних навичок і компетенції, яких можна досягти лише за допомогою спеціальної підготовки. Така підготовка завжди була важливою частиною військової підготовки, але з точки зору міських операцій, що проводяться невеликими піхотними підрозділами сухопутних військ, спеціальна підготовка може дати конкретні знання та навички, необхідні в такому особливому бойовому середовищі, як міста та селища.

Сьогодні західні доктринальні документи та польові посібники щодо міської війни зазнають істотних змін у часі; проте, розвиваючись під впливом нового бойового досвіду, вони залишаються надто загальними, що зумовлено, ймовірно, їх незасекреченим характером.

Публікації про міську війну зосереджені переважно на аналізі історичного досвіду та технологічних зрушень на міському полі битви. Іншим важливим аспектом міської війни є взаємодія між цивільними та військовими, яка може відігравати головну роль у сучасній міській тактиці.

Мета статті – є огляд класичних і сучасних військово-теоретичних джерел щодо аспектів тактики штурму та оборони в міське середовище; продемонструвати динаміку адаптації теорії тактики міської війни до досвіду Другої світової війни та періоду кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Теоретичне підґрунтя. Західна воєнна теорія починається з праці Енея Тактика «Про захист фортифікованих позицій». Ця праця дала початок античного та середньовічного жанру воєнної літератури під назвою «поліоркетика» - мистецтво облоги міст. До цього жанру відносять праці Аполлодора, Герона Візантійського, Аноніма Візантійського, Нікифора Урана; Поліен часто зупиняється на облогових стратегемах. Опис облогової зброї давньогрецької, римської та візантійської армій складає цілу окрему галузь воєнної теорії, представленої Бітоном, Філоном

Візантійським, Афінеєм Механіком, Героном Олександрійським, Вітрувієм.

Античні міста-держави, які постійно ворогували між собою, були зосереджені передусім саме на війнах за міста супротивника. Текст, з якого починається не тільки концептуалізація західної військової науки, але й сама Західноєвропейська цивілізація – це поема Гомера про облогу Трої. Уже в давні часи визнавалась не тільки важливість облоги міст, але й її складність – Сунь Цзи стверджував, що «немає нічого найгіршого ніж брати в облогу міста» [1, р. 18]. В подальшому теорія та практика облоги отримала новий поштовх до розвитку в епохи Середньовіччя та Відродження; унікальне місце, яке займає постать Себастьяна ле Претра маркіза де Вобана [2] в історії військової фортифікації та мистецтва облоги лише ще раз свідчить про те, що не так часто у військовій історії трапляються успішні теоретики та практики облог, якщо фахівці рівня Вобана не є чисельними історії військової теорії. Війна в місті («urban warfare») – це надзвичайно поширена галузь досліджень в сучасній військовій науці.

Методи дослідження. Опис, аналіз змісту, концептуальний аналіз.

Результати і обговорення. НАТО приділяє увагу урбанізації як глобальному тренду, який вже наявний і в подальшому буде тільки поширюватись [12, 13]. Причиною цьому виступають два основних фактори:

- Глобальна урбанізація – переїзд населення до міст;
- Збільшення населення міст за рахунок внутрішніх демографічних факторів.

За даними ООН до 2050 року 66% населення Землі буде проживати у містах – але вже і зараз можна говорити про «домен війни», який створила сама людина, на додачу до природних доменів – повітряного простору, Світового Океану та земної поверхні. Для тренування експедиційних сил НАТО необхідно створити великі майданчики, які б відтворювали всі складності урбаністичного середовища.

В Інституті сучасної війни Військової академії США у Вест Пойнті було засновано дослідницький проект «Війна у місті» («Urban warfare project») [14], результатами якого стали аналіз кейсів операцій в Мосулі, Єрусалимі, Нагорному Карабасі, Фалуджі, Ортоні, Мараві, Рамаді, Багдаді. Окрім цього, матеріали проекту дають змогу скласти уявлення про дебати щодо тактики малих груп піхоти в умовах міського бою.

Перш за все, обговорюється необхідність зачистки приміщень, на що суттєво вплинула тактика контртерористичних операцій, зокрема в Мюнхені у 1972 році, що було закріплено у польових настановах FM 90-10 та FM 90-10-1, які передбачали дію підрозділів з двох піхотинців, озброєних гранатами та автоматичною стрілецькою зброєю. У польовій настанові FM 3-21.8, яка вийшла у 2007 році, описуються дії підрозділу, який складається вже з 4 бійців, остання редакція цієї настанови від 2016 року залишає дану норму без змін. Тактика війни у місті, на думку американських військових, передбачає оволодіння навичками підрозділів спеціального призначення, зокрема з розвідки, визначення цілі вогню та використання спеціальних засобів ведення бойових дій у місті [17]. Але, не дивлячись на створення нормативної бази для дій малих груп піхоти у місті, вона все ще залишається занадто загальною, і інтенсивні тренування та бойовий досвід поки що не дають підстав для створення більш чіткої та уніфікованої системи тактичних настанов [18].

Тактика війни в місті привертає увагу і цивільних фахівців, зокрема професора соціології Ентоні Кінга, який наразі є провідним фахівцем з питань соціології військових дій в умовах міста [7, 8, 19-21]; політологи та фахівці з урбаністики також приділяють увагу проблемам війни в місті [3-6, 9, 11].

Окремої уваги заслуговує збірка статей «Кров і бетон: конфлікт в центрах міст та мегаполісів у 21 столітті» [10], де були опубліковані результати чисельних досліджень війни в місті авторитетного

онлайн-журналу «Журнал малих воєн» (Small war journal) [22]. Було створено окрему базу знань, де знайшли відображення матеріали досліджень з проблем війн у місті [82]. Окрему увагу приділено тренуванню підрозділів, які діють в умовах міста.

Підрозділи Армії та Корпусу морської піхоти США, на думку дослідників, повинні вміти використовувати такі засоби:

- Гарпуни та лебідки для переміщення покинутих автомобілів з вулиць міст;
- Інтерактивні шоломи для операторів легких броньованих машин;
- Індустріальні піномети для швидкого блокування небезпечних отворів в стінах та підземних комунікаціях;
- Сльозоточивий газ;
- Балістичні щити;
- Мініатюрні дрони для розвідки;
- Кабелі для підзарядки електронного обладнання від акумуляторів покинутих автомобілів [83].

Генерал С.Таунсенд, начальник управління TRADOC, описуючи складність війни в умовах міста, звертається до поняття «потік» («flow»), наголошуючи на таких аспектах війни в місті:

- Будь-яка активна дія в умовах міста з високою вірогідністю призведе до «ефекту доміно»: щільне забудовання, велика кількість населення створюють суттєві ризики як для власної безпеки підрозділів, які задіяні в штурмі міста, так і для місцевого мирного населення, захищеного міжнародним гуманітарним правом;
- Розуміння соціальних та економічних структур міст становлять значно більшу цінність, ніж фізична інфраструктура. Цього розуміння можна досягти тільки в умовах тісного активного контакту з місцевим населенням і/або під час тривалих спостережень за ним;
- Об'єкти агентурної розробки підрозділів збройних сил мають бути: місцева поліція, пожежні та інше цивільне населення, знайоме або потенційно знайоме як з матеріальною

інфраструктурою міста, так і з життєво необхідними для міста аспектами діяльності, передусім економічними. Військовослужбовці повинні володіти навичками цивільно-військового співробітництва на територіях, контрольованих збройними силами, «сірих зонах» та зонах бойових дій, що потребує спеціального тренування, починаючи з мовних компетентностей і закінчуючи обізнаністю про культурну, економічну та політичну специфіку місцевого населення.

- Умови бою в місті є складними і малопередбачуваними. Це вимагає від особового складу навичок швидкої адаптації та ефективного засвоєння щойно здобутого досвіду. Такі здатності розвиваються тренуванням когнітивних можливостей особового складу. Треба враховувати, що противник також враховує досвід ведення бойових дій і розвиває свої навички бою з противником, який розкриває свою тактику, вступаючи в безпосереднє протистояння. Зокрема, під час військової операції союзних сил в Іраці взяття кожного наступного міста американськими військовими було дедалі складнішим через швидку адаптацію противника до тактики та технічних можливостей атакуючих сил. Класичний принцип стратегії – «запропонувати ворогу несподіване рішення» як на рівні тактики, так і матеріально-технічного забезпечення – працює навіть в сучасних умовах тісного вогневого контакту малих підрозділів де, здавалось би, цей принцип повинен був бути суттєво нівельованим;

- Генерал Таунсенд наголошує, що активні військові дії в густонаселених містах створюють великі ризики для атакуючих сил в сфері міжнародного права. Втрати мирного населення – це саме те, що буде провокувати ворог, знаючи, що цього будуть намагатись уникнути американські збройні сили. Більш того, противник знає, що американським підрозділам «не вдасться уникнути бою в місті» [84, 85]. Тут мова вже йде про можливість захоплення тактичної ініціативи ворогом над штурмуючими підрозділами. Для вирішення цієї проблеми Армія США

тісно співпрацює з цивільними науково-дослідними інституціями, такими як Державний університет Арізони, де працює дослідницька програма «Щільна міська територія» [27].

Ця програма сфокусована на дослідженні конкретних аспектів «урбанізованої війни», зокрема:

- Моделювання і візуалізація бойових дій;

- Дослідження факторів, які заважають збору інформації в умовах бою та комунікації між командуванням та підрозділом і між особовим складом підрозділу.

До найбільш цінних висновків роботи цієї інституції можна віднести тезу про те, що особливого тренування вимагають не тільки бійці на тактичному рівні, але й управлінці наступних ланок збройних сил, які планують та керують діями малих тактичних груп [27]. Армія та Корпус морської піхоти США збирає та засвоює практичний досвід бойових дій шляхом збору, узагальнення та обговорення релевантної інформації; цей процес має бути доповнений моделюванням бойових дій в умовах, досі не вивчених компетентними інституціями Збройних сил.

Особливу увагу слід приділити посібнику Джона Спенсера [31] «Міні-посібник для міського захисника. Посібник до стратегії і тактики оборони міста “Мініпосібник з оборони міст у сучасних умовах”» (версія 4, від 3 квітня 2022 року) [32]. Відомий фахівець з ведення бойових дій в умовах міста запропонував чітко структуровану методичку організації оборони міста і тактики ведення бойових дій в ньому.

Генерал Корпусу морської піхоти США Роберт Меллер [28] наголошує, що підрозділи Збройних сил США в сучасних умовах зустрінуться з безпрецедентною складністю та жорстокістю під час ведення бойових дій, які будуть значно відрізнятися від досвіду, який здобули американські солдати в Іраці та Афганістані. Сучасні технології дозволяють противнику вести непрямий вогонь та захищатися від підтримки з

повітря, застосовуючи власну повітряну підтримку – як вогневу, так і інформаційну. Це в значній мірі змінює баланс сил конвенційної війни початку ХХ століття, а також вимагає докорінного перегляду настанов бойових дій, які мають традиційну (і вже застарілу) назву «протиповстанська війна». В сучасному світі навіть нерегулярні сили можуть мати досить технологічне обладнання, щоб унеможливити електронну комунікацію, управління та навігацію. Конвенційні розвідувальні та контррозвідувальні дії малих піхотних підрозділів вже не можуть обмежуватися знищенням спостережних постів та дронів-шпигунів противника. Мова йде вже про більш системні дії – «засліплення» противника та боротьба з його засобами «засліплення». Такі мови бою вимагають зміни тактики бою, і підготовки особового складу до цих змін. Від бійців вимагається технологічна обізнаність передусім в новітній електроніці, професійність в психологічних операціях та інших новітніх засобах ведення війни. Швидка зміна технологічних новацій потребує не тільки опанування способів їх використання, а передусім – навичок швидкої адаптації до змін, що також потребує спеціального тренування. Генерал Неллер саме в цьому бачить найбільшу проблему: занадто повільні зміни і страх перед ними. Особлива увага приділяється захисту логістичних центрів та комунікацій – на них, за думкою генерала, буде спрямований основний удар противника. Також новацією є розробка тактики підземної війни в місті – використання підземних міських комунікацій та ліквідація загроз, з ними пов'язаних. Тут Армією та Корпусом Морської піхоти США використовується досвід Армії оборони Ізраїлю, яка має великий досвід контртерористичних операцій в підземних тунелях на урбанізованих територіях.

Досвід ведення бойових дій в місті також вплинув на розвиток теорій військового лідерства. Сучасні західні армії стикаються з проблемою, яку в 1999 році описав генерал Корпусу морської піхоти США Чарз Крулак в статті

«Стратегічний капрал: лідерство у війні, яка ведеться у трьох кварталах» [29]: нові умови ведення бойових дій вимагають від солдат усвідомлення нового рівня відповідальності: кожне рішення навіть на тактичному рівні може суттєво вплинути як на результат місії, так і на міжнародну репутацію країни. Сучасні засоби масового інформування значно сприяють появі нових вимог до бійців – будь-який прорахунок, помилка чи некомпетентність можуть стати потужною зброєю в руках ворога як на інформаційному, так і дипломатичному фронті. Висока міра відповідальності рядового та сержантського складу вимагає нових підходів у їхньому навчанні, тренуваннях та професійному розвитку [30]. Такі умови створюють нові вимоги до тактики малих штурмових груп, і відповідно до їхнього навчання – бійці повинні вирішувати не тільки тактичні задачі близького вогневого бою з використанням новітніх технологічних рішень, а й прораховувати свої дії в умовах щільного міського заселення, тобто враховувати фактори, які традиційні тактичні настанови донедавна не актуалізували. Тактична перевага конвенційних сил в сферах підготовленості, вогневої потужності, логістичних можливостей, інформаційного забезпечення, артилерійської та авіаційної підтримки врахований нерегулярними та квазі-регулярними («гібридними») силами і саме в міських умовах може бути зведена нанівець завдяки використанню міського населення як щита для артилерійських обстрілів з закритих позицій, дистанційного мінування, зведення фортифікаційних споруд, і що найголовніше – для гарантування неприйнятних супутніх руйнувань та жертв серед мирного населення під час активних штурмових дій. Противник з одного боку, використовує традиційні переваги оборонного бою в умовах міста та такі новітні фактори воєн, як «правовійна» - використання міжнародного гуманітарного права для перехоплення ініціативи над противником, разом з його небажанням брати на себе відповідальність за надмірні жертви серед

некомбатантів, що може, в рамках доктрини «рефлексивного контролю» спрямувати дії планувальників штурмових операцій в русло «непрямих дій» - обходу пунктів опору (з переходом до позиційних дій), застосування високоточної зброї тощо. Тактична підготовка піхотних підрозділів має враховувати такий варіант розвитку подій і має запропонувати свої контраргументи, щоб не віддати ініціативу в руки ворогу.

Висновки. Огляд сучасних публікацій західних воєнних теоретиків щодо проведення штурмових операцій малими піхотними групами в умовах міст дозволяє зробити такі висновки:

- Офіційні доктринальні документи та польові настанови мають тенденцію змінюватись, адаптуючись під сучасні умови, але так і залишаються занадто загальними. Причиною цього може бути їхній відкритий характер; більш конкретні тактичні настанови можуть мати статус «для службового користування».

- Західні фахівці приділяють багато уваги як історичним дослідженням в царині «урбанізованої війни», зокрема військовим діям Другої світової війни, так і досвіду, здобутому на початку ХХІ століття. Наголошується на засвоєнні досвіду армій, які ведуть бойові дії у даний проміжок часу.

- Особливий акцент робиться на технологічних змінах, які мають суттєвий вплив на тактику ведення штурмових дій. Сучасні війни вже пропонують боротьбу не скільки з ворогом, скільки з його технологіями, що вимагає докорінного перегляду як конвенційної тактики штурмових піхотних груп, так і способів авіапідтримки, яка довгий час була важливим фактором тактичної та стратегічної переваги Західних армій.

- Тісна взаємодія збройних сил з щільно населеними містами потребує перегляду тренувань навичок цивільно-військової взаємодії. Складна міська інфраструктура потребує специфічних знань, які не завжди належать фаховій військовій сфері, що передбачає більш тісне співробітництво з цивільними науково-дослідними центрами.

Питання психології

- Штурмові дії в місті вимагають специфічної тактичної підготовки. І разом з цим – специфічного планування операцій, де захоплення ініціативи над ворогом буде потребувати неконвенційної підготовки та нешаблонних дій, до яких мають бути готові як ті, хто планує штурмові операції, так і ті, хто їх реалізує. Підготовка, навчання і тренування в цьому контексті виходять на перший план.

Список використаних джерел

1. Sun Tzu. On the Art of War. The Oldest Military Treatise in the World Translated from the Chinese With Introduction and Critical Notes by Lionel Giles, M. A. - London: Luzac & Co., 1910.
2. Les Oisivetés de Monsieur de Vauban, ou ramas de plusieurs mémoires de sa façon sur différents sujets. - Seyssel, Champ Vallon, 2007.
3. Wahlman A. Storming the City: U.S. Military Performance in Urban Warfare from World War II to Vietnam. - Denton, Texas: University of North Texas Press, 2015.
4. Ristic M. Architecture, Urban Space and War. The Destruction and Reconstruction of Sarajevo. – Palgrave MacMillan, 2018.
5. Dimarco L.A. Concrete Hell. Urban Warfare from Stalingrad to Iraq. – Osprey, 2019.
6. Cities, War, And Terrorism. Towards An Urban Geopolitics. – Ed. by S. Graham. – Blackwell, 2004.
7. King A. The Combat Soldier: Infantry Tactics and Cohesion in the Twentieth and Twenty-First Centuries. – Oxford: Oxford University Press, 2013.
8. King A. Command. The Twenty- First- Century General. – Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
9. Kilcullen D. Out of the Mountains: The Coming Age of the Urban Guerrilla. - Oxford: Oxford University Press, 2013.
10. Blood and Concrete: 21st century conflict in urban centers and megacities / Ed. by D. Dilegge, R. J. Bunker, J. P. Sullivan and A. Keshavarz. - Washington DC: Xlibris, 2019.
11. Cities at War. Global Insecurity and Urban Resistance // Ed. by M. Kaldor, S. Sassen. - New York: Columbia University Press, 2020.
12. Pendleton G. New Concepts: Joint Urban Operations and the Nato Urbanisation Project // The Three Swords Magazine 29/2015, p. 51-55.
13. Pendleton G., Bodnár J. The Impact of the Urbanisation Trend on NATO Military Operations between Now and 2035. Update on Joint Urban Operations and the Nato Urbanisation Project. Part II // The Three Swords Magazine 31/2017, P. 56-61.
14. <https://mwi.usma.edu/urban-warfare-project/>
15. Field Manual (FM) 90-10, Military Operations on Urbanized Terrain (MOUT).
16. FM 90-10-1, An Infantryman's Guide to Urban Combat
17. <https://sofrep.com/news/us-special-forces-commanders-extremis-force-early-years-counter-terrorism/>
18. <https://mwi.usma.edu/enter-and-clear-a-room-the-history-of-battle-drill-6-and-why-the-army-needs-more-tactical-training-like-it-not-less/>
19. King A. Urban Warfare in the Twenty-First Century. – Medford: Polity Press, 2021.
20. <https://podcasts.ox.ac.uk/how-clear-room-towards-sociology-contemporary-urban-combat>
21. <https://podcasts.ox.ac.uk/combat-soldier-infantry-tactics-and-cohesion-twentieth-and-twenty-first-centuries>
22. <https://smallwarsjournal.com/books/blood-and-concrete-21st-century-conflict-urban-centers-and-megacities>
23. https://smallwarsjournal.com/urban_operations/main
24. South T. Fighting in a city? These 7 pieces of gear could help make soldiers, Marines more effective // <https://www.armytimes.com/news/your-army/2018/03/06/fighting-in-a-city-these-7-pieces-of-gear-could-help-make-soldiers-marines-more-effective/>
25. Lacdan J. Warfare in megacities: a new frontier in military operations // https://www.army.mil/article/205817/warfare_in_megacities_a_new_frontier_in_military_operations
26. ElDib C., Spenser J. Commentary: The missing link to preparing for military operations in megacities and dense urban areas <https://www.armytimes.com/opinion/commentary/2018/07/20/commentary-the-missing-link-to-preparing-for-military-operations-in-megacities-and-dense-urban-areas/>

27. ElDib C. Bridging Abysses: Arizona State University's Road Map for Developing a Dense Urban Area Studies/Megacities Center of Excellence // <https://smallwarsjournal.com/jrnl/art/bridging-abysses-arizona-state-universitys-road-map-developing-dense-urban-area>
28. Schogol J. The Next Fight: The commandant is pushing the Corps to be ready for a 'violent, violent fight' // <https://www.militarytimes.com/news/your-marine-corps/2017/09/18/the-next-fight-the-commandant-is-pushing-the-corps-to-be-ready-for-a-violent-violent-fight/>
29. Krulak Ch. The Strategic Corporal: Leadership in the Three Block War // Marines Magazine, January 1999.
30. The Strategic Corporal Revisited. Challenges Facing Combatants in 21st-Century Warfare / Ed. By D. W Lovell, D.-P. Baker. – Cape Town: UCT Press, 2017.
31. <https://twitter.com/SpencerGuard/status/1513918255445909507>
32. <https://www.johnspenceronline.com/mini-manual-ukrainian>

Summary

Loboda Y. Candidate of Philosophy Science, Associate Professor National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi
Bohaichuk V. Candidate of Political Science, Associate Professor, National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi

ANALYSIS OF WORKS OF THE WESTERN MILITARY THEORISTS ABOUT TRAINING AND TACTICS OF THE STORM IN URBAN AREA BY SMALL UNITS OF THE LAND FORCES

In the introductory part were overviewed classic Ancient sources on the siege warfare. It was stated that the entire military theory was started with Homer's Iliad and Aeneas Tactician writings on the siege tactics and strategy.

The purpose of the article "Analysis of sources of the Western military theorists on training and waging storm attacks in urban environment by small units of land forces" is to overview the classic and contemporary military theoretic sources concerning the aspects of storm and defense tactics in the urban environment; to demonstrate dynamics of adaptation of the theory of tactics of urban warfare regarding the experience of the Second world war and period of the end of the XX century – beginning of the XXI century.

The methods used in the article include description, analysis of the contents, conceptual analysis.

The originality of the article can be defined within the frameworks of the current state of the Ukrainian professional military education and scholarship, which still suffers from the lack of the analysis of the classic and contemporary Western military theoretic sources.

In the conclusion of the article it was stated the Western doctrinal documents and field manuals concerning urban warfare are the subject of essential change through time; nevertheless, being developed under the influence of new battle experience, they remain too general, which is caused, probably, by their non-classified character. The publications on urban warfare are focused mainly on the analysis of the historical experience and technological shifts on the urban battleground. Another essential aspect of the urban warfare is civil-military interaction which can play a main role in the contemporary urban tactics. Urban warfare requires specific skills and competencies, which can be achieved only by special training. Military training was always a vital part of military activity, but in the perspective of the urban operations conducted by small infantry units of land forces a special training can deliver specific knowledge and skills needed in such a very special combat environment like cities and towns.

Key words: urban warfare, urban environment, storm, urban defense.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Received/Поступила: 20.04.22.